

הוא.

ומאן דאמר פסול, סובר שדברי הכל הוא.

ומאן דאמר כשר, סובר שדברי הכל הוא.

והשתא מבארינן: מאן דאמר פיגול דברי הכל, קסבר דרך אכילה בכך לאכול כמה פעמים שיעור שומשום עד שיסיים האכילה, ודרך הקטרה בכך להקטיר כמה פעמים שיעור שומשום, ואם כן, הרי הוא פיגול גמור כמקטיר כזית על מנת לאכול כזית למחר.

ומאן דאמר פסול דברי הכל, קסבר דרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה בכך, והוא ליה כמנחה שלא הוקטרה. ולכן, פיגול לא נהיה, שלא נחשב מחשבה על הקטרה. וגם לא הותרו שיריים באכילה, שהרי זה כאילו לא הוקטרה המנחה.

ומאן דאמר כשר דברי הכל, קסבר דרך הקטרה בכך, ולכן הותרו שיריים באכילה, ואין דרך אכילה בכך, ואין זה מחשבה "לאכול", ולכן אין זה פיגול.

אמרי הריפי דפומבדיתא: הקטרה מפגלת א-ז
הקטרה. דהיינו, אם הקטיר את הקומץ על מנת להקטיר לבונה למחר — הרי זה פיגול.

ואפילו לרבנן, דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר, הני מילי היבא דחישב בהו בשירייה, שבשעת הקטרת הקומץ חישב על השיריים לאוכלן למחר, ולבונה במלתא קיימא, שלא

ואמרינן: **לימא מאן דאמר פיגול כרבי מאיר** הוא סובר שאמר מפגלין בחצי מתיר, וכאן גם כן כל שומשום שפיגל נחשב חצי מתיר, **ומאן דאמר פסול** — **כרבנן** הוא סובר שאמרו בחצי מתיר שהוא פסול ולא פיגול, **ומאן דאמר כשר** — **כרבי** הוא סובר שאמר לעיל [יד א] השוחט את הכבש לאכול חצי זית מחלה זו וכן חבירו לאכול חצי זית מחלה זו שכשר, שאין מצטרפים ב' החצאים לפיגול?

ורחינן: **ממאי** שזה הביאור? **דלמא, עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם** שהוא פיגול, **אלא דחישב** מחשבת פיגול **בשיעורו**, בכמות של שיעור הקטרה, **אבל הבא, דלא חישב בשיעורו**, שכל מחשבה ומחשבה לא היתה אלא בשיעור שומשום — **לא יהיה פיגול**.

ועד כאן לא קאמרי רבנן התם שפסול, **אלא דלא חישב ביה בכוליה מתיר**, אלא רק בקומץ או בלבונה שהוא חצי מתיר. **אבל הבא, דחישב ביה בכוליה מתיר**, שהרי השלים כל הקומץ והלבונה במחשבות פיגול — **הכי נמי דפגיל**.

ועד כאן לא קאמר רבי התם שכשר, **אלא דלא הדר מלייה לשיעור אכילה של כזית** מאותה עבודה של הכבש הראשון, וחלה ראשונה, אלא חישב על חצי זית בחלה השניה בכבש השני. **אבל הבא, דהדר מלייה מאותה עבודה**, שהרי חישב סוף סוף בכל הקומץ והלבונה, **הכי נמי דפפול**.

אלא, מאן דאמר פיגול, סובר שדברי הכל

מובן שעבודת השחיטה היא המקדשת, ולא הסכין.

תוספות במסכת חולין שהסכין לא צריך להיות כלי שרת, וקשה, איך מקדש את הדם, ובזה

יְתִיב רב מנשיא בר גדא קמיה דאביי, ויתביב וקאמר משמיה דרב חסדא: אין הקטרה של הקומץ מפגלת הקטרה של הלבונה. ואפילו לרבי מאיר דאמר מפגלין בחצי מתיר, הני מיילי חיבא דחישב בהו בשיריים, דקומץ מתיר דידהו הוא, שהרי הקטרת הקומץ מתרת את השיריים, אבל חבא, דקומץ לאו מתיר דלבונה הוא, שיכול להקטיר הלבונה קודם שהקטיר את הקומץ, לא מצי מפגל ביה.

אמר ליה אביי: עני מרי [ענני אדוני]! האם משמיה דרב אמרה רב חסדא?

אמר ליה: אין.

אתמר נמי, שמשמו של רב נאמרה המימרא, אמר רב חסדא אמר רב: אין הקטרה מפגלת הקטרה.

אמר רב יעקב בר אבא משמיה דאביי: אף אנן נמי תנינא:

שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר, הוא פיגול וחבירו כשר.

שחט על מנת לאכול מחבירו למחר — שניהם כשרים.

מאי טעמא שניהן כשרים? לאו, משום דכיון דהאי כבש לאו מתיר דידיה של הכבש השני הוא, לא מצי מפגל ליה.

חישב בשעת עבודתה מחשבת פיגול ולא חישב עליה להקטירה למחר. אבל חבא, אף שלא חישב בשעת הקטרת הלבונה, מכל מקום, כיון דחישב בה בלבונה, שבשעת הקטרת הקומץ חשב על הלבונה להקטירה למחר, כמה [כמו] דחישב ביה בכוליה (15) מתיר דמי.

אמר רבא: אף אנן נמי תנינא כך.

דתנן: זה הכלל, כל הקומץ ונותן בכלי, והמוליך והמקטיר לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, אם חישב בשעת העבודה לאוכלו או להקטירו חוץ למקומו, הרי הוא פסול ואין בו כרת. ואם חישב בשעת העבודה לאוכלו או להקטירו חוץ לזמנו, הרי הוא פיגול, וחיובין עליו כרת.

מאי לאו, מחשבה המפגלת בשעת הקטרה של הקומץ, היא דומיא דהנך, הקומץ ונותן בכלי — מה הנך, בין חישב בשעת עבודתן לאכול שיריים חוץ לזמנם, ובין חישב להקטיר לבונה חוץ לזמנה — פיגול. אף הקטרה, בין חישב בשעת הקטרת הקומץ לאכול שיריים חוץ לזמנו ובין להקטיר לבונה חוץ לזמנה, פיגול.

ודחינן: לא. הנך דווקא בין אם חישב לאכול בין להקטיר. אבל הקטרה, רק אם חישב בה לאכול את השיריים חוץ לזמנם, אין, אזי מתפגלת המנחה, אבל אם חישב בשעת הקטרת הקומץ על מנת להקטיר את הלבונה חוץ לזמנה, לא נעשית המנחה פיגול.

הרי מבואר ברש"י הלאה דיבור המתחיל כחד דמו שכל זה לרבנן אבל לרבי יוסי באמת אין

15. רש"י מקשה, ולא דמי לשוחט את הכבש דהתם לא איקבעו בחד מנא, ומקשה הרש"ש,

ודחינן: לא, התם הוא לא נעשה פיגול משום דלא איקבע בחד מנא [כלי אחד] אלו ב' כבשים, אבל הכא דאיקבע בחד מנא, שהקומץ והלבונה בכלי אחד, כי חד דמו, ולכן בזה שייך לומר שהקטרה מפגלת הקטרה.

אמר רב המנונא: הא מלתא אכלע לי [הבליע לי, הטעימני ולימדני, רש"י] רבי חנינא, ותקילא לי [ושקול לי — חשוב לי] כבולי תלמודאי: הקטיר קומץ להקטיר לבונה לאכול שיריים למחר, דהיינו שבשעת הקטרת הקומץ חשב גם להקטיר לבונה למחר וגם לאכול שיריים למחר, פיגול הוא.

ותמהינן: מאי קא משמע לן רבי חנינא בזה? אי דהקטרה מפגלת הקטרה, לימא "הקטיר קומץ להקטיר לבונה", ומדוע הוסיף "לאכול שיריים", הרי גם בלי זה הוא פיגול?

ואי זה בא להשמיענו דמפגלין בחצי מתיר, לימא "הקטיר קומץ לאכול שיריים למחר" שזה הרי חצי מתיר, שחשב רק בהקטרת הקומץ!

ואי תרוויהו קא משמע לן, שהקטרה מפגלת הקטרה ושמפגלים בחצי מתיר, ואו או

קאמר, הקטיר קומץ להקטיר לבונה למחר שזה לחדש שהקטרה מפגלת הקטרה, או לאכול שיריים למחר שזה לחדש חצי מתיר, לימא הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולאכול שיריים למחר, שלשון זה משמע או או?

אמר רב אדא בר אבהו: לעולם קסבר אין הקטרה מפגלת הקטרה ואין מפגלין בחצי מתיר, ובאמת בכל אחד מאלו המחשבות — להקטיר לבונה או לאכול שיריים למחר — לא נעשה פיגול, ושאיני הכא דכיון שחשב את שתי המחשבות, פשטח⁽¹⁶⁾ ליה מחשבה כבולה מנחה.

תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבא: הקטיר קומץ לאכול שיריים, ובשעת הקטרת הלבונה לא חישב — לדברי הכל פיגול.

ותמהינן: והא מיפלג פליגי? שהרי לרבנן אין מפגלין בחצי מתיר?

ומבארין: אלא אימא לדברי הכל פסול, שרבנן גם כן מודו בזה.

ומקשינן: ולימא "הרי זה פיגול" ורבי מאיר היא, ולא היינו צריכים לשנות בדבריו של התנא ולומר במקום "פיגול" — "פסול"?

אינה מחשבה כיון שזה חצי מתיר, אם כן, מדוע שחשב שתי מחשבות אלו יחד תפסל המנחה? והרמב"ם כפי המתבאר בליקוטי הלכות מבאר הגמרא שחשב בשעת הקטרת הקומץ להקטיר הלבונה למחר, ובשעת הקטרת הלבונה לאכול השיריים למחר, וסובר שזה עדיף מרש"י, ובוה שחשב בשתי המתירים נחשב שפיגל בכל המתיר, ועדיין קשה, שהרי חשב מהקומץ על הלבונה, ואין מפגלים מהקטרה להקטרה.

מתיר מפגל את המתיר. ותירץ היד בנימין שבאמת גם כאן כוונת רש"י לפי רבנן, ומכל מקום היה קשה לו הרי מכבש לכבש גם רבנן מודים שאי אפשר לחשוב, ומתיר שזה בכלי אחד, ועדיף.

16. הקשה החזון איש אם אין מחשבים מהקטרה להקטרה, אם כן, מחשבתו שחשב בקומץ להקטיר הלבונה אינה מחשבה, וכן המחשבה שחשב על השיריים לאכלם חוץ לזמנו

הקומץ את המנחה

ומתרינין: תנא [ששנה לו לרב יצחק בר אבא], "דברי הכל" אתניוה [שנה לון], הלכך, "פיגול" ב"פסול" שייך לומר שמיחלף ליה ושנה פיגול במקום פסול, אבל לשון "הרי זה" ב"דברי הכל" לא מיחלף ליה, ואם לימדו אותו "הרי זה", לא היה טועה לומר "דברי הכל".

הדרן עלך הקומץ את המנחה

פרק הקומץ רבה

מתניתין:

א. הקומץ את המנחה על מנת לאכול ממנה חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שאין דרכו לאכול, וכגון שחשב לאכול את הקומץ או את הלבונה שדינם בהקטרה ולא באכילה.

או שקמץ את המנחה על מנת להקטיר ממנה חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שאין דרכו להקטיר כגון שחשב להקטיר את שיירי המנחה, הנאכלים על ידי הכהנים, הרי קרבן המנחה — כשר!

רבי אליעזר — פוסל!

ב. הקומץ את המנחה על מנת לאכול חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שדרכו לאכול, או שחשב להקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו דבר שדרכו להקטיר, אלא שהיתה מחשבת הפיגול שלו על פחות מכזית הרי הקרבן כשר, שאין מחשבת פיגול פוסלת אלא במחשבה על כזית!

ג. ואם חשב במחשבת פיגול לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית הרי הקרבן כשר — שאין מחשבות פיגול אודות אכילה (1) והקטרה מצטרפין לשיעור כזית (2)!

גמרא:

אמר רב אפי אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי אליעזר שפוסל במחשבת פיגול אפילו כשחשב על דבר שאין דרכו לאכול או להקטיר — משום דאמר קרא בפרשת פיגול "וְאִם הָאֵכֶל יֵאָכֵל מִבֶּשֶׂר זֶבַח שְׁלֵמִי" ומכפילות המילים "האכל יאכל" דורשים שבשתי אכילות הכתוב מדבר! אחד אכילת אדם, דהיינו פיגול בדבר שדרכו לאכול, ואחד אכילת מזבח דהיינו פיגול בדבר שדרכו להקטיר. והקישן הכתוב לומר לך: כשם שמחשבין מחשבת פיגול באכילת אדם, כך מחשבין נמי מחשבת פיגול באכילת מזבח.

לומר גם לאידך גיסא, שאם חשב על חצי זית שירים לאכילה וחצי זית שירים להקטרה שלא יצטרפו אפילו לרבי אליעזר, שאף על גב ששניהם שירים הם, מכל מקום שני המחשבות השונות אינן מצטרפין.

2. הקשה רש"י הרי כבר למדנו דין זה במשנה לעיל [יב ב], ותירץ שהמשנה כאן באה לחדש שגם לרבי אליעזר הסובר שמחשבת אכילה פוסלת אפילו בדבר שאין דרכו לאכול, מכל מקום אין מחשבת אכילה והקטרה מצטרפין,

1. מלשון המשנה משמע שחצי זית קומץ וחצי זית שיריים מצד עצמם יכולים להצטרף, והחסרון הוא רק משום שמחשבת אכילה והקטרה אין מצטרפין.

ובאמת מוכח כן ממה שאמר רבי ירמיה לעיל [יב ב] שלרבי אליעזר דסבירא ליה שמחשבין מאכילת מזבח לאדם, אם חישב על חצי זית קומץ וחצי זית שירים לאוכלן למחר שמצטרפין, הרי לנו שמאחר ושייך מחשבת אכילה בקומץ [לרבי אליעזר], הרי הוא מצטרף עם שירים שחשב בהם גם כן מחשבת אכילה, ולפי זה יש

ולומדים מההיקש כשם שמחשבין מאכילת אדם לאכילת אדם, דהיינו שיירי המנחה שהם נאכלים, אם חשב לאכלם חוץ לזמנם – הרי זה פיגול. וכשם שמחשבים מאכילת מזבח לאכילת מזבח, דהיינו, קומץ שהוא נקטר על גבי המזבח, אם חשב להקטיר אותו למחר – הרי זה פיגול, כך מחשבין מאכילת אדם למזבח, שאם חשב על שיירי המנחה שהם נאכלים, להקטירם למחר, הרי זה מחשבת פיגול – ופסול, וכך מחשבים מאכילת מזבח לאדם, שאם חשב על הקומץ העומד להקטרה, לאוכלו מחר, הרי זה מחשבת פיגול – ופסול! (3)

מאי טעמא מהיכן למד רבי אליעזר, שהפסוק בא ללמדינו גם דין זה, שמחשבים מאכילת אדם למזבח, ומאכילת מזבח

לאדם?

מדאפקינהו רחמנא מזה שקראה התורה להקטרה בלשון אכילה, וכמו שדרשנו שבשתי "אכילות" הכתוב מדבר, אחד "אכילת" אדם ואחד "אכילת" מזבח, לומדים מזה, שאכילה והקטרה שוים הם לענין זה שמחשבת הקטרה תפסול דבר שעומד לאכילה, ומחשבת אכילה תפסול דבר שדינו בהקטרה.

ורבנן מדוע הם לא דורשים את הפסוק כמו רבי אליעזר?

משום שהם סוברים, מה שהפסוק קרא להקטרה בלשון אכילה, זה בא ללמדינו דין אחר, – וכך הם דורשים את הפסוק: האי

ומשום שהיה מקום לומר שכמו שגזר רבי אליעזר ואסר מדרבנן אפילו בדבר שאין דרכו בכך, כך יגזור ויאמר שמדרבנן מצטרפין מחשבת אכילה והקטרה, עכ"ד, וכן מפורש לעיל שם בדברי רבי ירמיה שלרבי אליעזר אין מחשבת אכילה והקטרה מצטרפין, ומשמע מדברי רש"י שלדעת רבי יוחנן בגמרא הסובר שרבי אליעזר פוסל במשנה מן התורה, ודאי הוא שאין מחשבת אכילה והקטרה מצטרפין, וכן ביאר התוס' יום טוב ועיי"ש.

3. המקדש דוד [לג א] נסתפק האם כשחישב בבשר קדשים קלים להקטיר למחר הוי פיגול לרבי אליעזר, ומשום שהולכים אחר מחשבת ההקטרה שחישב בהם, והרי כל האימורין הנקטרים נפסלים אז, או שהולכים אחר עיקר זמן האכילה של הבשר שהוא לשני ימים, וכדי לפסול צריך שחשב להקטיר ליום השלישי, וכמו כן נסתפק לענין דם שחישב לשתותו אחר

שקיעת החמה, אם הולכים אחר מחשבת האכילה, והרי כל הנאכלין אינם נפסלים בשקיעת החמה, או שהולכים אחר עיקר זמנו של הדם שהוא נפסל בשקיעת החמה. וכמו כן יש לדון לענין מחשבת המקום, לענין בשר קדשים קלים שחישב להקטירן חוץ לעזרה בירושלים, שמחיצת אכילתן היא ירושלים, אבל כל הנקטירין מחיצתן היא העזרה.

ויעויין מנחת אברהם שהביא להוכיח מלשון רש"י לעיל [כח א ד"ה כאליה] שהולכים אחר עיקר זמנו ולא אחר המחשבה, שהרי כתב שם שאם חישב לאכול מאליה של שלמים למחר שהוא פיגול, והרי זמן אכילת שלמים הוא שני ימים, עכ"ד, אולם יש לדון בזה שמכיון והאליה שעולה לגבוה יש בה דין קדשי קדשים כמבואר בזבחים [פט א], והלא זמן אכילת קדשי קדשים הוא ליום אחד, [ויעויין בזבחים נה א בהערות ל"חברותא" הערה 1], אם כן גם אם הולכים אחר המחשבה הרי מחשבתו על למחר נחשבת

שחישיב "להאכיל" את הקומץ למזבח למחר⁽⁵⁾, ולא שנא כי מחשב בלשון "הקטרה" למזבח למחר, הוי פיגול.

דאפקינהו רהמנא להקטרה בלשון אכילה הוא לומר לך דלא שנא כי מחשב על דבר הקטרה בלשון "אכילה" למזבח⁽⁴⁾, וכגון

נקרא שנעשה בו הקטרה אף על גב שעדיין לא נאכל לגמרי על ידי האש, ועיין מנחת אברהם.

5. יש לחקור במחשב בלשון אכילה למזבח, האם הפסול הוא משום מחשבת הקטרה, שלומדים מהפסוק שהקטרה קרויה גם כן אכילת מזבח, או שפסולו משום מחשבת אכילה, דאף על גב שבאימורין אין פוסל מחשבת אכילה על כל צורותיה, וכמו שהובא לעיל מהתוס' לענין אכילת אש ואכילת כלבים, ומשום שאין דרכן באכילה באופן כללי, מכל מקום אכילת מזבח הוא אופן מסוים של אכילה השייך באימורין ולכן פוסל בהם.

והנה התוס' כתבו שאם חישיב על חצי זית בשר לאכילה וחצי זית אימורין לאכילת מזבח שמצטרפין, עיי"ש, ולכאורה מוכח מזה שהגדר בלשון אכילה למזבח הוא מחשבת אכילה, ולכן מצטרף עם מחשבת אכילה גמורה, שאם היה נידון כמחשבת הקטרה ורק שאפשר להגדירו בשם אכילת מזבח, לא היו מצטרפין, וכנראה שבזה נסתפקו התוס', ולכן בקושיהם סברו שאינם מצטרפין באופן זה.

והנה הגרי"ז כאן נסתפק בחישיב בלשון אכילה למזבח חוץ לזמנו, האם הולכים אחר עיקר זמן הקרבתו, וכגון בדם שזמנו הוא עד שקיעת החמה, או אחר זמן אכילה, שהוא לכל הפחות עד עלות השחר, וכעין הספק שהובא לעיל מהמקדש דוד בחישיב מאכילת מזבח לאדם לרבי אליעזר, ולכאורה ספק זה יהיה תלוי במה שנתבאר לעיל, שאם לשון אכילת מזבח הוא מחשבת הקטרה, ודאי שאין הולכים בזה אחר זמן אכילה, וכל הנידון הוא רק אם נפסל משום מחשבת אכילה, ולכאורה גם אם ננקוט בזה שאין הולכים אחר זמן האכילה, שהרי אינו נפסל

חוץ לזמנו.

4. הקשו התוס' הרי בזבחים [לא א] אמרינן שאם חישיב שתאכלהו אש של הדיוט למחר הרי זה פיגול, ומשום שמצינו בכתוב שזה קרוי אכילה, ואם כן למה הוצרכנו ללימוד מיוחד על מחשבת אכילת מזבח שפוסלת, ותיירצו שלענין אש של הדיוט הוי פיגול רק אם הזכיר בפירוש "אש", וכאן נתחדש שאכילת מזבח קרויה אכילה אפילו בלא הזכרת "אש", וכתב המנחת חינוך [קמד א] שחידוש דין זה הוא דוקא באימורין, שבהם נאמר אכילת מזבח, אבל בבשר אם חישיב לאכילת מזבח בלא הזכרת "אש", לא הוי פיגול.

עוד תירצו התוס' שכל הדין דמחשבת אכילת אש של הדיוט פוסלת, זהו רק בדבר הראוי לאכילה, אבל באימורין אינה פוסלת, שהרי אין מחשבת אכילה פוסלת בהם, והוא הדין מחשבה זו שדינה כמחשבת אכילה, ולכן הוצרכנו ללמוד שמחשבת אכילת מזבח פוסלת בהם.

ובחידושי הגרי"ז תירץ על קושיית התוס' שמהפסוק למדנו על מחשבת זריקת הדם ומחשבת ניסוך המים שפוסלת משום שהם גם כן אכילת מזבח, אבל בלא פסוק זה לא היו פוסלים, שהרי אינם נאכלים על ידי האש.

עוד תירץ שמצד מחשבת אכילת האש אין זה קרוי אכילה אלא אם כן חישיב שיהיה נאכל לגמרי ונעשה דשן, וכמו באכילת אדם, אבל מאחר שלמדנו שמחשבת אכילת מזבח פוסלת, אם כן די במה שחישיב שתצית האור בכולו, דאף על גב שבהצתת האור במיעוטו או ברובו עדיין לא מקרי הקטרה לענין מחשבת פיגול וכמו שמוכח בזבחים [לא ב], מכל מקום אין צריך שיהיה נשרף לגמרי, שבמשילת האור בכולו כבר